

V РАЗРЕД

ГЛОБАЛНО ПЛАНИРАЊЕ – ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ						
БР. НА СТА ВНЕ ТЕ МЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		об рад а	утврђи в.	систем .	провер е	уку пн о
1.	ЈЕЗИК	20	38	2	2	62
2.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	15	30	1	2	48
3.	КЊИЖЕВНОСТ	30	36	3	1	70
УКУПНО		66	100	9	5	180

НАПОМЕНА: У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК						
БР. НА СТА ВНЕ ТЕ МЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		об рад а	утврђи в.	систем .	провер е	уку пн о
1.	Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	1	2	/	/	3

2.	Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	2	2	/	/	4
3.	Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	1	1	/	/	2
4.	Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности	3	3	/	1	7
5.	Разумевање и давање упутстава	1	2	1	/	4
6.	Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења	2	2	/	/	4
7.	Описивање догађаја и способности у садашњости	1	2	1	/	4
8.	Описивање догађаја и способности у прошлости	1	2	1	/	4
9.	Исказивање жеља, планова и намера	2	2	/	1	5
10.	Исказивање потреба, осета и осећања	2	2	/	1	5
11.	Исказивање просторних односа и величина	2	2	/	/	4
12.	Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	2	3	/	/	5
13.	Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	2	2	/	1	5
14.	Изражавање припадања и поседовања	2	2	/	/	4
15.	Изражавање интересовања, допадања и недопадања	1	2	/	/	3
16.	Изражавање мишљења (слагања и неслагања)	1	3	/	/	4
17.	Изражавање количине, бројева и цена	2	2	/	1	5
УКУПНО		28	36	3	5	72

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Садржај програма /теме/	Обр ада	Практичне вежбе	Систематизација (Естетска анализа)	Уку пно
1. Линија	4	19	1	24
2 . Облик	3	12	1	16
3. Ритам	4	15	1	20
4. Визуелно споразумевање	2	9	1	12
УКУПНО	13	55	4	72

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

МУЗИЧКА КУЛТУРА					
БР. НА СТА ВНЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			
		об рад а	утврђи в.	систем .	провер е

ТЕ МЕ						0
1.	ЧОВЕК И МУЗИКА	4	4	/	/	8
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	1	1	/	/	2
3.	ИЗВИЂЕЊЕ МУЗИКЕ	10	15	/	/	25
4.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	13	16	/	/	29
5.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	3	5	/	/	8
УКУПНО		31	41	/	/	72

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ИСТОРИЈА						
БР. НА СТА ВНЕ ТЕ МЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		об рад а	утврђи в.	систем .	провер е	уку пн о
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	2	2	/	/	4
2.	ПРАИСТОРИЈА	1	2	/	/	3
3.	СТАРИ ИСТОК	2	2	/	/	4
4.	АНТИЧКА ГРЧКА	5	6	/	/	11
5.	АНТИЧКИ РИМ	5	9	/	/	14
УКУПНО		15	21	/	/	36

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика

измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом
2.

МАТЕМАТИКА						
БР. НА СТА ВНЕ ТЕ МЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		об рад а	утврђи в.	систем .	провер е	уку пн о
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДЕЉИВОСТ	20	25	3	/	48
2.	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	11	14	2	1	28
3.	УГАО	10	25	/	/	35
4.	РАЗЛОМЦИ	10	15	/	/	25
5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	3	5	/	/	8
УКУПНО		54	84	5	1	144

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом
2.

ГЕОГРАФИЈА		
БР.	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА

НАСТАВНЕ ТЕМЕ		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
1.	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	3	3	/	/	6
2.	ВАСИОНА	6	8	/	1	15
3.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	6	8	1	/	15
УКУПНО		15	19	1	1	36

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

БИОЛОГИЈА						
БР. НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
1.	УВОД У БИОЛОГИЈУ	2	1	/	/	3
2.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	10	10	/	/	20
3.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5	3	/	/	8
4.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4	6	/	/	10
5.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	8	/	1	13
6.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	7	10	/	1	18
УКУПНО		32	38	/	2	72

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА						
БР. НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
1.	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	2	4	/	/	6
2.	САОБРАЋАЈ	6	8	/	/	14
3.	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	6	10	/	/	16
4.	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	8	12	/	/	20
5.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	/	16	/	/	16
УКУПНО		22	50	/	/	72

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО						
БР. НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно

МЕ						
1.	ИКТ	2	7	/	/	9
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	5	0	/	/	5
3.	РАЧУНАРСТВО	10	6	/	/	16
4.	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	/	/	6	/	6
УКУПНО		17	13	6	/	36

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
БР. НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрада	утврђив.	систем.	провере	укупно
1.	АТЛЕТИКА	7	10	/	/	17
2.	СПОРТСКЕ ИГРЕ - РУКОМЕТ	5	12	/	/	17
3.	ГИМНАСТИКА	6	10	/	/	16
4.	РИТМИКА И ПЛЕС	6	14	/	/	20
5.	ТЕСТИРАЊЕ	/	2	/	/	2
6.	ТЕОРИЈА	2	2	/	/	4
7.	МАЛИ ФУДБАЛ	5	20	/	/	25
8.	ИЗЛЕТ	/	/	2	/	2
9.	ТАКМИЧЕЊА	/	/	2	/	2
10.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Реализује се кроз вежбање, спорт и здравствено				20

	васпитање				
УКУПНО	31	70	4	/	72+54

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Редни број	ТЕМЕ /садржаји	Број часова
1.	ЉУДСКА ПРАВА Права детета	8
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	8
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Права детета	10
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	10
УКУПНО		36

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

БР. НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА				
		обрад а	утврђи в.	систем .	провер е	укупн о
1.	Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	1	2	/ /		3
2.	Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	2	2	/	/	4
3.	Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	1	1	/	/	2
4.	Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности	3	3	/	1	7
5.	Разумевање и давање упутстава	1	2	1	/	4
6.	Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења	2	2	/	/	4
7.	Описивање догађаја и способности у садашњости	1	2	1	/	4
8.	Описивање догађаја и способности у прошлости	1	2	1	/	4
9.	Исказивање жеља, планова и намера	2	2	/	1	5
10.	Исказивање потреба, осета и осећања	2	2	/	1	5
11.	Исказивање просторних односа и величина	2	2	/	/	4
12.	Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	2	3	/	/	5
13.	Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	2	2	/	1	5
14.	Изражавање припадања и поседовања	2	2	/	/	4
15.	Изражавање интересовања, допадања и недопадања	1	2	/	/	3

16.	Изражавање мишљења (слагања и неслагања)	1	3	/	/	4
17.	Изражавање количине, бројева и цена	2	2	/	1	5
УКУПНО		28	36	3	5	72

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

ВЕРСКА НАСТАВА

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	број часова по теми	број часова	
			обrade	осталих типова
1.	Увод	1	1	0
2.	Религија и култура старог света	3	2	1
3.	Откривење-свет Библије	3	2	1
4.	Стварање света и човека	7	4	3
5.	Старозаветна историја спасења	7	5	2
6.	Закон Божији	6	3	3
7.	Месијанска нада	9	6	3
укупно:		36	23	13

НАПОМЕНА: : У складу са чл.76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС, бр. 88/2017, 27/18, 10/19) и специфичностима школе и развојним карактеристикама ученика измењен је фонд часова у одређеним темама због усклађивања са ИОП-ом 2.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ

Циљ учења *Српског језика и књижевности* је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира

<p>ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>	<p>КОМПЕ ТЕНЦИ ЈЕ ОПШТ Е И МЕЂУП РЕДМЕ ТНЕ КОМПЕ ТЕНЦИ ЈЕ</p>	<p>Начин и и поступ ци оствар ивања програ ма</p>
<p>- разликује књижевни и некњижевни текст; - упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; - разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; - анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања; - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту;</p>	<p>КЊИЖЕ ВНОСТ</p>	<p>ЛИРИКА Лектира 1. Народна песма: <i>Вила зида град</i> 2. Народне лирске песме о раду (избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: <i>Певам дању, певам ноћу</i> 4. Милица Стојадиновић Српкиња: <i>Певам песму</i> 5. Душан Васиљев: <i>Домбина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина</i> 6. Војислав Илић: <i>Зимско јутро</i> 7. Милован Данојлић: <i>Шљива / Десанка Максимовић: Сребрне плесачице</i> 8. Пеђа Трајковић: <i>Кад књиге буду у моди</i> Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.</p>	<p>Компетен ција за учење Рад са подацима и информа цијама Комуника ција Одговорн о учење у демократ ском друштву Естетичк а компетен ција Решавањ е проблема Сарадња Дигиталн а компетен ција</p>	<p>Комбино вање различ итих врста дидакти чког материја ла: илустраци ја, графика на Користи ти методе/т ехнике и облике рада, које активир ају ученике и у којима су самостал нији у раду Обезбеђи вање корелаци је са сродним предмет има Припрема ње наставни ка за часове, водећи рачуна о особенос тима одељења Постављ ање ученика у различи те ситуације</p>

<p>- процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шалвив, ведар, тужан и сл.);</p> <p>- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела;</p> <p>- одреди тему и главне и споредне мотиве;</p> <p>- анализира узрочно-последично низање мотива;</p> <p>- илуструје особине ликова примерима из текста;</p> <p>- вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове;</p> <p>- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;</p> <p>- уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину;</p> <p>- наведе примере личне добити од читања;</p> <p>- напредује у стицању читалачких компетенција;</p> <p>- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;</p>		<p>ЕПИКА Лектира</p> <p>1. Народна песма: <i>Свети Саво</i></p> <p>2. Народна песма: <i>Женидба Душанова</i> (одломак о савладавању пре- прека заточника Милоша Војиновића)</p> <p>3. <i>Еро с онога свијета</i></p> <p>4. <i>Дјевојка цара надмудрила</i></p> <p>5. Милован Тлишић: <i>Прва бразда</i></p> <p>6. Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак)</p> <p>7. Бранко Попић: <i>Поход на Мјесеј</i></p> <p>8. Иво Андрић: <i>Мостови</i></p> <p>9. Данило Киш: <i>Дечак и пас</i></p> <p>10. Горан Петровић: <i>Месеј над тепсијом</i> (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сма- трати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”)</p> <p>11. Антон Павлович Чехов: <i>Шала</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење</p> <p>У демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:</p> <p>Илустрација, шема, графика</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
---	--	--	---	--

<p>- разликује променљиве речи од непроменљивих;</p> <p>- разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклина- цију;</p> <p>- разликује основне функције и значења падежа;</p> <p>- употребљава падежне облике у складу са нормом;</p> <p>- употребљава глаголске облике у складу са нормом;</p> <p>- разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима);</p> <p>- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи;</p> <p>интерпункцијских знакова;</p> <p>- користи правопис (школско издање);</p> <p>- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице;</p> <p>- говори јасно поштујући књижевнојезичку норму;</p> <p>- течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове;</p> <p>- користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог;</p> <p>- издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста);</p> <p>- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште;</p> <p>- проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту;</p> <p>- напамет говори одабране књижевне текстове или одломке;</p>	<p>Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.</p> <p>ДРАМА Лектира 1. Бранислав Нушић: <i>Курја</i> 2. Душан Радовић: <i>Капетан Џон Тилфокс</i> 3. Љубиша Ђокић: <i>Биберче</i></p> <p>Књижевни термини и појмови Позориш на представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма.</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела) 1. Вук Ст. Караџић: <i>Моба и прело</i> (одломак из дела <i>Живот и обичаји народа српскога</i>) 2. Доситеј Обрадовић: <i>О љубави према науци</i> 3. М. Петровић Алас: <i>У царству гусара</i> (одломци) 4. Милутин Миланковић: <i>Успомене, доживљаји, сазнања</i> (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу</p> <p>ДОМАЊА ЛЕКТИРА: 1. <i>Епске народне песме</i> (о Немањинима и Мрњавчевићима – претковски тематски круг) 2. <i>Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче</i> (избор); кратке фол- клорне форме (питалице, брзалице,</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илюстрација, шема, графикана</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
---	---	---	---

пословице, загонетке)
 3. Бранислав Нушић: *Хајдуци*
 4. Данијел Дефо: *Робинсон Крусо*
 (одломак о изградњи
 склоништа)
 5. Марк Твен: *Доживљаји*
Хаклберија Фина / Краљевић
и просјак / Доживљаји Тома
Сојера
 6. Избор ауторских бајки
 (Гроздана Олујић; Ивана
 Нешић: *Зеленбабини дарови*
 (одломци))
 7. Игор Коларов: *Аги и Ема*
 8. Избор из савремене поезије
 за децу (Александар Вучо,
 Мирослав Антић, Драгомир
 Ђорђевић, Владимир Андрић,
 Дејан Алексић...)
Допунски избор лектире
 (бирати до 3 дела)
 1. Јован Јовановић Змај: *Песмо*
моја (из *Булића*)
 2. Стеван Райчковић: *Велико*
двориште (избор) / *Мале бајке*
 (избор)
 3. Иван Цанкар: *Десетица*
 4. Љубивоје
 Ршумовић: *Ујдурме и зврчке из*
античке Грчке (избор) /
 Густав Шваб: *Приче из*
старине
 5. Џон Р. Р. Толкин: *Хобит*
 (одломци)
 6. Никол Лезије: *Тајна жутог*
балона
 7. Корнелија Функе: *Господар*
допова (одломак)
 8. Вида Огњеновић: *Путовање у*
путопис (одломак)
 9. Владислава Војновић: *Приче*
из главе (избор, осим приче
Позори- ите)
 10. Дејан Алексић: *Музика*
тражи уши (избор) / *Кога се*
тиче како живе приче (избор)
 11. Јован Стерија Поповић:
Лажа и паралажа (одломак о
 Месечевој краљици) и Едмон
 Ростан: *Сирано де Бержерак*
 (одломак о путу на Месец)
 Дедо завичајног аутора по
 избору.

Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки оројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учење у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња Дигитална компетенција

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона

Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду

Обезбеђивање корелације са сродним предметима

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

Постављање ученика у различите ситуације

прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.

именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).

промена именица (деклинација); граматичка основа, наставак за оолик, појам падежа.

Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога):
номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање);
инструментал (средство и друштво); локатив (место).
Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, орој, падеж и компарација придева.

Граматика (морфологија, синтакса)

Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.
Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени оолици, употреба личне заменице сваког лица *себе, се*.
бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни

	ЈЕ З И К		<p>бројеви, оројне именице на <i>-ица</i>) и редни бројеви.</p> <p>Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (пре-</p> <p>зентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I.</p> <p>Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са сујектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција.</p>		
		Гра вопи с	<p>Белико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузета, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. заменица <i>би</i> из поштовања.</p> <p>Одрична речца <i>не</i> уз именице, придеве и глаголе; речца <i>нај</i> у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви.</p> <p>Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).</p>		
			<p>Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове: интонација упитних реченица.</p>		
		Орто графи ја	<p>Артикулација: гласно читање орзалица, најпре споро, а потом орже (индивидуално или у групи).</p>		
	Језичк А Култу РА	<p>Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл); вогапење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције.</p> <p>Осам домаћих писмених задатака.</p> <p>Четири школска писмена задатка.</p>			

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

Форма провере образовних стандарда

-писмена провера

-решавање задатака у Радној свесци

-усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета **СТРАНИ ЈЕЗИК**

Циљ **Циљ** учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред **Пети**

Годишњи фонд часова **72 часа**

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ИСХОДИ	ОБЛАСТ / ТЕМА Комуникативне функције	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:				

<p>- разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе; - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једно- ставна језичка средства; - постави и одговори на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>Поздрављање и предста- вљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и дру- гима у ширем друштвеном контексту</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, фор- мулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).</p> <p>Садржаји <i>Hello. Hi. I'm Maria. What's your name? I'm / My name is... Tony is 11. How old are you? I live in (town, city, village). Where do you live? I live at number 46 Black Street. My best friend lives next door. What's your address? What's your phone number? Have you got/Do you have an email address? These are my parents. Their names are ... I can't play tennis, but I can do karate. Can you play the guitar? My birthday is on the 21st of May. When is your birthday? This is Miss May. She's my teacher. This is Mr Crisp. He's my tennis coach.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних радњи . <i>Have got/Have</i> за изражавање поседовања. Личне заменице у функцији субјекта – <i>I, you ...</i> Присвојни придеви – <i>my, your...</i> Показне заменице – <i>this/these, that/those</i> Питања са <i>Who/What/Where/When/How (old)...</i></p>	<p>Компетен ција за учење Рад са подацима и информац ијама Комуника ција Одговорно учешће у демократс ком друштву Естетичка компетен ција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетен ција</p> <p>Комбиниовање различит их врста дидактич ког материјала: илустрац ија, шема, графикона Користит и методе/те нике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђи вање корелације са сродним предмети ма Припрема ње наставника за часове, водећи рачуна о особеност има одељења Поставља ње ученика у различите ситуације</p>
---	--	--	--

		<p>Основни бројеви (1-1000). Предлози за изражавање места – <i>in, at...</i> Предлози за изражавање времена – <i>in, on, at...</i> Употреба неодређеног члана са именицама у једнини. Изостављање члана испред назива спортова. Употреба одређеног члана уз називе музичких инструмената. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Mr, Miss, Mrs, Ms, Sir</i>); имена и надимци; начин писања адресе.</p>	
<p>– разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично). Садржаји <i>Who's the boy with short fair hair and a black jacket? What's Maria wearing? She's wearing a nice white T-shirt and dark blue jeans. My brother is clever, but lazy. My best friend is kind and fiendly. There is / isn't a cinema / hospital in my town. There are two big bookshops in my town. What's this / that over there? It's a sports centre. How far is it? Zebras are white wild animals with black and white stripes. A cheetah is a fast, dangerous animal. How deep is the Adriatic Sea/the Pacific Ocean? How long is the Danube/the Thames River? Layla is prettier than Susan. Who's the best student in your class? This car is more expensive than that</i></p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>

		<i>one. London is larger than Belgrade. About eight million people live there. Belgrade is much smaller, but...</i>	
--	--	---	--

		<p><i>The Present Simple Tense</i> и <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање радњи и стања у садашњости Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа Питања са <i>Who/What/Where/When/Which/How (old, far, deep, long...)</i> Егзистенцијално <i>There is / are...</i> Употреба одређеног члана са именицама које означавају лица и пред- мете који су познати саговорнику, као и уз имена река, мора и океана. Употреба/изостављање одређеног члана уз имена градова и држава. Поређење придева (правилно и неправилно поређење). (Интер)културни садржаји: географске карактеристике Велике Британије; биљни и животињски свет.</p>		
<p>- разуме једноставније предлоге и одговори на њих; - упути једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p>	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.</p> <p>Садржаји <i>I think we can go out this afternoon. Why not? Let's do it. Sorry. I can't. I must do my homework. Sorry, I think that's boring. Let's do something else. How about going to the cinema? Great. What time? See you then. Let's make pancakes. That's a good idea. What shall we do? Let's play Monopoly. Why don't we meet at the sports centre? What time? Half past two. Fine. I'll see you at the sports centre at half past two.</i></p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>

		<p><i>Would you like to come to my birthday party on Sunday? I'm sorry, but I can't make it. I'd love to, thanks.</i></p> <p>Императив <i>How about</i> + глаголска именица <i>Why don't we</i> + инфинитивна основа глагола <i>Would you like</i> + инфинитив глагола Модални глаголи за изражавање предлога – <i>can/could/shall</i> Глагол <i>will</i> за изражавање одлука</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/ одбијање позива.</p>		
<p>- разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упуту једноставне молбе и захтеве; - затражи и пружи кратко обавештење; - захвали и извине се на једноставан начин; - саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;</p>	<p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p> <p>Садржаји <i>Can I help you? It's OK, I can do it. May I ask a question? Sure. What do you want? Do you want an orange? Yes, please. No, thank you. Can you pass me an orange, please? Of course, here you are. Thank you very much / so much. I want an apple. Can I have this one? Anything else? Can I borrow your pen? Sorry, you can't. I want to go home. Can we buy lemonade there? No, we can't. Oh no. I'm sorry. When does the movie start? It starts at 8.</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may</i>. (Интер)културни садржаји: правила учтивог комуникације.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>

<p>-разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње;</p> <p>-да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи / прави, напише рецепт и сл.);</p>	<p>Разумевање и давање упутстава</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Drag (the word) and drop it in the correct place. Throw the dice. Move your token... Press the button and wait. Insert the coin in the slot. Peel the onions and chop them. Put the saucepan on the stove.</i></p> <p>Императив Личне заменице у функцији објекта – <i>me, her, him...</i> (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>-разуме честитку и одговори на њу;</p> <p>-упути пригодну честитку;</p> <p>-разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;</p>	<p>Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Children in Britain usually have their birthday parties at home.</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p>

		<i>Everybody sings Happy Birthday! In Britain, people open their presents on Christmas Day. On Easter Sunday children often hunt for eggs. Happy Valentine's Day! Same to you! Roses are red, violets are blue, my heart is full of love</i>	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеност има одељења Постављање ученика у различите ситуације
--	--	--	--

		<p><i>for you. In my country we celebrate a lot of different festivals, but my favourite is... Good luck! Congratulations! Well done! Lucky you! I'm so happy for you! I'm sorry to hear that/about that! It's a pity!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање уобичајених радњи. Изостављање члана испред назива празника. Изостављање члана испред именица употребљених у општем смислу.</p> <p>(Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање.</p>		
<p>-разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности;</p> <p>-размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;</p> <p>-описује сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способности-ма; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>I live in a flat on the first floor. What do you usually do on Sundays? Do you live in a house or in a flat? My sister doesn't go to school. What time do you go to bed / does she get up? He never tidies his room. I can clean my dad's car. When do Americans celebrate Halloween? When does winter start? Where do penguins live? What are you doing at the moment? I'm feeding my cat. We're going on a school trip today. They're having dinner now. I normally go to school by bus, but today I'm going on foot. I'm doing my homework. I always do it after dinner. I can speak three languages, but now I'm speaking English. I am good at maths.</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припрема наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>

		<p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање уобичајених и сталних радњи <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи</p> <p>Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности Прилози за учесталост – <i>usually, often...</i></p> <p>Предлози за изражавање правца кретања – <i>to, from...</i></p> <p>Предлози за описивање начина кретања – <i>by (car), on (foot)...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>		
<p>-разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;</p> <p>-размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>-описује у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости;</p> <p>-описује неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p>	<p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Where were you at eight o'clock last Saturday? I was at home.</i></p> <p><i>What was on TV last night? What time was it on? I watched / didn't watch TV last night. I played volleyball on Monday. What did you do? We went to Paris in July. We travelled by plane. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? I lost my passport yesterday. Did you have a good time on holiday? Yes, we did. / No, we didn't. I could swim when I was five. I couldn't ski last year.</i></p> <p><i>The Past Simple Tense</i> правилних и најчешћих неправилних глагола Модални глагол <i>could</i> за изражавање способности у прошлости (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји, епохална открића; важније</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водени рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>

		личности из прошлости (историјска личност, писац,		
<p>-разуме жеље планове и намере и реагује на њих;</p> <p>-размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плано- вима и намерама;</p> <p>-саопшти шта он/ она или неко други жели, планира, намерава;</p>	<p>Исказивање жеља, планова и намера</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и наме- рама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји <i>I would like/want to be a doctor when I grow up. He would like a new mobile phone/to go out with his friends. I'm going to do my homework in the afternoon. What are you going to do this afternoon? My parents are going to visit their friends this evening, so I'm going to play all my favourite computer games. Oh! Are you?</i></p> <p><i>The Present Simple Tense (want) Would like + именица/инфинитив глагола. Going to за изражавање будућих планова. Употреба неодређеног члана уз називе занимања.</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; поро- дични односи.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>-разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима;</p> <p>-изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим</p>	<p>Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и</p>

<p>језичким средствима;</p>		<p>Садржаји <i>I'm hot / cold / hungry / thirsty... Take off / Put on your coat. Why don't you take a sandwich / a glass of water? Do you want some juice/biscuits too? Yes, please. Would you like some fruit? I'm tired. What shall we do? Why don't we stop and take some rest? How about going home? I'm happy to see you. I'm glad / sorry to hear that. Oh dear! It's a pity!</i></p>	<p>друштву Естетичк а компетен ција Решавањ е проблема Сарадња Дигиталн а компетен ција</p>	<p>облике рада, које активира ју ученике и у којима су самостал нији у раду Обезбеђи вање корелаци је са сродним предмети ма Припрем ање наставни ка за часове, водећи рачуна о особеност има одељења Поставља ње ученика у различит е ситуације</p>
-----------------------------	--	---	---	---

		<p><i>The Present Simple Tense (be, want)</i> Императив <i>Why don't we /you +</i> инфинитивна основа глагола <i>How about +</i> глаголска именица <i>Would like +</i> именица/инфинитив глагола (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.</p>		
<p>-разуме једноставнија питања и одговори на њих; -разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p>	<p>Исказивање просторних односа и величина</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p> <p>Садржаји <i>Which room is it in? Where's the library?</i> <i>It's on the left / right. Is the sofa by the door? What's next to/ near the table? Where are the (books)? They're on the top / bottom shelf. It's in front of / behind the wardrobe. Where do you do your homework? Where is she? She's at the supermarket / in / at the park... The bakery is between the school and the supermarket. How wide / long / deep is the river? It's 45 metres wide / 2 kilometres long. An elephant is bigger than a hippo. The Blue whale is the biggest animal in the world. What is the largest room in your house / flat? The room above / below. My town is in the north-east of Serbia.</i></p> <p>Предлози за изражавање положаја и просторних односа – <i>in front of, behind, between, opposite...</i> Питања са <i>What/Where/Which/How (far, deep, long...)</i> Поређење придева (правилно и неправилно поређење). Употреба одређеног члана са суперлативом придева. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>

		школ-ског и стамбеног простора; локалне мерне јединице (инч, стопа...); природа.		
<p>- разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</p> <p>- опише дневни / недељни распоред активности;</p> <p>- опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;</p>	<p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>What time is it? It's five o'clock. It is half past six. It's (a) quarter to/ past seven. It's ten past/to eleven. When do your lessons start? At (a) quarter to nine. When do you have your dance classes? On Monday and Wednesday. I was born in January/on the first of January/ January the first.. ...on Christmas/Easter Day... Columbus discovered America in 1492 / in the 15th century. What is the weather like? It's cold/sunny... The wind is blowing. What was the weather like yesterday? It was foggy / cloudy/windy... It didn't rain, it snowed. It is usually warm in spring/hot in summer/freezing in</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити и методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>

		<p>winter. It's wetter in the west than in the east. It is much drier in Australia than in Serbia.</p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање утврђених програма, планова и распореда (ред возње, ТВ/ биоскопски програм и сл.) и уобичајених радњи.</p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи</p> <p><i>The Past Simple Tense</i> Предлози за изражавање времена – <i>in, on, at, to, past, after...</i> Питања са <i>When, What (time/day)...</i> Редни бројеви до 100.</p> <p>(Интер)културни садржаји: климатски услови у Великој Британији; разлика у часовној зони (Београд – Лондон).</p>		
<p>-разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе;</p> <p>-размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе;</p> <p>-представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза за користећи одговарајућа језичка средства;</p>	<p>Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Садржаји <i>Remember to bring your membership card. You can't sit here, the seat isn't free. Can you use your phone in class? No, we can't. You mustn't use your phone in class. You must write in ink. Do you have to wear uniforms at school? They have to/don't have to wear uniforms at school. I must study today. I have to feed our dog every morning. I must/ have to go now.</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе – <i>can/can't, must/mustn't (Not) Have to</i> за изражавање обавезе и одсуства обавезе</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикон</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>

		(Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.		
--	--	---	--	--

<p>- разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседо- вање и припадност; - пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p>	<p>Изражавање припадања и поседовања</p>	<p>Језичке активности комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих. <i>Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house. They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car. This is my blanket. This blanket is mine. This isn't your card. It's hers. I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got /doesn't have an umbrella.</i></p> <p>Садржаји Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/friends' / children's books</i> Присвојни придеви <i>my, your...</i> Присвојне заменице <i>mine, yours...</i> <i>Have got/Have</i> за изражавање поседовања Питања са <i>Whose</i> (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припрема наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>- разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; - опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	<p>Изражавање интересовања, допадања и недопадања</p>	<p>Језичке активности комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање</p>

		<p>недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.</p> <p>Садржаји <i>I'm interested in (swimming). What (sports) are you interested in? My hobby is (collecting bagdes). What's your hobby? I love swimming because I'm good at it. I don't like skiing. I'm bad at it. What do you like doing? Peter dosen't like football. Sally is crazy about dancing. My favourite sport is tennis. What's your favourite sport? What are your hobbies and interests? Fifteen out of thirty people like tennis – eight boys and seven girls.</i></p> <p>Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, good/bad at, crazy about...</i> Глаголи <i>like/love/hate +</i> глаголска именица Питања са <i>What, Who, Why ...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p>	<p>а компетенција</p>	<p>вађе корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водени рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>– разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p>	<p>Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања. Садржаји <i>What do you think of / about...? How do you like it? Please tell me about... Do you agree with (me)? I think / feel it's OK/Okay. You're right / wrong! That's true. Exactly. Tht's not true. I'm not sure. I like / don't like it because it's boring.</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђи</p>

		<p><i>The Present Simple Tense (think, like, agree...)</i> Питања са <i>What, Why, How ...</i> (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>	Дигитална компетенција	вање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације
<p>- разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставна језичка средства; - на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/ каже/ израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) - изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>	<p>Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кући...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена.</p> <p>Садржаји <i>How many people are there in the park? There are two men/women and three children in the park.</i> <i>How much milk does he need? Is there any butter in the fridge? No, there isn't any butter, but there's some margarine. I haven't got any food for you. I've got some lemonade / strawberries.</i> <i>There isn't much fruit in the bowl.</i> <i>There aren't many biscuits left in the cupboard. There are a lot of spoons and forks and some / six knives on the table. I need a hundred grams of sugar (100 g) / a bottle of (fizzy) water/2 kilos of potatoes. Can I have a sandwich and a glass of juice please?</i> <i>That's £7.80. Shopping list: a packet of butter, two loaves of bread, three pots of yoghurt, a bunch of bananas...</i></p> <p>Основен</p>	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације

		<p>бројеви до 1000.</p> <p>Правил на множин а имениц а.</p> <p>Множина именица које се завршавају на -y, -i/fe: <i>strawberries, shelves, knives...</i></p>		
--	--	---	--	--

		<p>Множина именица које се завршавају на -o: <i>kilos, potatoes...</i></p> <p>Синкретизам јединице и множине: <i>sheep, fish...</i></p> <p>Најчешћи облици неправилне множине (<i>men, women, children, people, feet, teeth, mice.</i>)</p> <p>Бројиве и небројиве именице – <i>rounds, money...</i></p> <p>Детерминатори – <i>some, any, no.</i></p> <p>Квантификатори – <i>much, many, a lot of.</i> Питања са <i>How much / many.</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи специ- фични за циљну културу.</p>		
--	--	--	--	--

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

Циљ **Циљ** учења *Ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Разред **Пети**

Годишњи фонд часова **72 часа**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА А	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
- опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; - пореди утисак који на њега/љу остављају различите врсте ритма; - гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; - користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; - разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; - направи, самостално, импровизовани	РИТАМ	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине. Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор. Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...). Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала. Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

<p>прибор од одабраног материјала; - исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; - опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; - пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; - гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; - користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; - црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; - исказе своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - обликује</p>		<p>се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања. Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу. Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из при- роде и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес.... Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>	<p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
	<p>ЛИНИЈА</p>	<p>Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика. Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање...Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања. Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавира- ни цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји. Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија. Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...).</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>

<p>препознатљиве тродимензионалне облике одабраним мате- ријалом и поступком;</p> <p>- преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност;</p> <p>- комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;</p> <p>- објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе;</p> <p>- разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања приме- њује;</p> <p>- искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;</p> <p>- пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас;</p> <p>- обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу;</p> <p>- изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом;</p> <p>- тумачи једноставне визуелне информације;</p> <p>- објасни зашто је наслеђе културе важно.</p>		<p>Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, реклам- них порука...</p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација.</p>		
	<p style="text-align: center;">ОБЛИК</p>	<p>Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геоме- тријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици. Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика. Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помо- ћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина). Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Поло- жај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика. Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...).</p> <p>Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликова- ње простора светлом.</p> <p>Обликовање (дизајн) употребних предмета.</p>	<p>Компетен ција за учење</p> <p>Рад са подацима и информа цијама</p> <p>Комуник ација</p> <p>Одговорн о учење у демократ ском друштву</p> <p>Естетичк а компетен ција</p> <p>Решавањ е проблема Сарадња Дигиталн а компетен ција</p>	<p>Комбинов ање различити х врста дидактичк ог материјал а: илустраци ја, шема, графикона</p> <p>Користити методе/тех нике и облике рада, које активирај у ученике и у којима су самосталн ији у раду</p> <p>Обезбеђив ање корелациј е са сродним предметим а</p> <p>Припрема ње наставник а за часове, водећи рачуна о особеност има одељења</p> <p>Поставља ње ученика у различите ситуације</p>

		<p>Преобликовање материја- ла и предмета за рециклажу.</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...).</p> <p>Орнамент и орнаментика.</p> <p>Функција орнамента.</p> <p>Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту.</p> <p>Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споме- ници на тлу Србије.</p>		
	<p>ВИЗУЕЛН О СПОРАЗУМ ЕВАЊЕ</p>	<p>Различите врсте комуникације од праисторије до данас.</p> <p>Невербална комуникација – читање информација. израз лица и карак- теристичан положај тела.</p> <p>Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање. Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија.

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета **МУЗИЧКА КУЛТУРА**

Циљ **Циљ** учења *Музичке културе* је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, ства- ралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Разред **Пети**

Годишњи фонд часова **72 часа**

<p>ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ТЕМА А</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ</p>	<p>Начини и поступци остваривања програма</p>
<p>- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музи- ку у смислу ритуалног понашања и пантеизма ; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.); - класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки;</p>	<p>ЧОВЕК И МУЗИКА</p>	<p>Човек у праисторији. Улога музике у првобитном друштву. Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко- антрополошка истраживања). Магијска моћ музике. Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес. Покрет: порекло плеса. Слушање/доживљај ритма телом. Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. Човек Антикe Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама. Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/ Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим. Појава првих нотација, пентатоника.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање</p>

<p>- препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи;</p> <p>- изражава се покретима за време слушања музике;</p> <p>- вербализује свој доживљај музике;</p> <p>- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;</p> <p>- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;</p> <p>- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у сва- кодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);</p> <p>- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;</p> <p>- понаша се у складу са правилима музичког обнтона;</p> <p>- пева и свира самостално и у групи;</p> <p>- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);</p> <p>- кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику;</p> <p>- користи различита средства изражајног певања и свирања у зависно- сти од врсте, намене и карактера композиције;</p> <p>- искаже своја осећања у току извођења музике;</p> <p>- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједнич- ком музицирању;</p> <p>- учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>- користи могућности ИКТ-а за слушање музике и извођење;</p> <p>- користи музичке обрасце у</p>				<p>ученика у различите ситуације</p>
	<p>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</p>	<p>Најстарији инструменти: тело, ударалке, дувачки, жичани. Ударалке – настанак, првобитни облик и развој.</p> <p>Ритмичке ударалке као најједноставнија група инструмената. Мелодијске ударалке.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Елементи музичке изражајности – темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструмен- талних</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана</p> <p>Користити методе/тех</p>

<p>осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката.</p>		<p>композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа. Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.</p>	<p>о учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>нике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>
	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем. Певање песама у комбинацији са покретом.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање</p>

			ученик а у различ ите ситуац ије
		Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инстру- ментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста. Извођење дечијих, народних и уметничких игара. Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом.	
МУЗИЧК О СТВАРАЛА ШТВО	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, кори- стећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива. Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Израда једноставних музичких инструмената. Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.	Компетен ција за учење Рад са подацима и информа цијама Комуник ација Одговорн о учење у демократ ском друштву Естетичк а компетен ција Решавањ е проблема Сарадња Дигиталн а компетен ција	Комбинов ање различити х врста дидактичк ог материјал а: илустраци ја, шема, графикона Користити методе/тех нике и облике рада, које активирај у ученике и у којима су самосталн ији у раду Обезбеђив ање корелациј е са сродним предметим а Припрема ње наставник а за часове, водећи рачуна о особеност има одељења Постав љање ученик а у различ ите ситуац ије

Кључни појмови садржаја: покрет, ритам, мелодија, темпо, динамика.

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета	ИСТОРИЈА
Циљ	Циљ учења <i>Историје</i> је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред	Пети
Годишњи фонд часова	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА А	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
- разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; - разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; - именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; - разврста историјске изворе према њиховој основној подели;	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорност у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђив

<p>- повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);</p> <p>- наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији;</p> <p>- разликује основне одлике каменог и металног доба;</p> <p>- лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока;</p>		<p>Проширени садржаји</p> <p>Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас.</p> <p>Историјско наслеђе – тековине.</p>	<p>е проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>ање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>- користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока;</p> <p>- одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице;</p> <p>- пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку;</p> <p>- наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;</p> <p>- идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока;</p> <p>- разликује врсте писама цивилизација Старог истока;</p>	<p>ПРАИСТОРИЈА</p> <p>Основни садржаји</p> <p>Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>	

<p>- илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и кул- турних достигнућа народа Старог истока на савремени свет;</p> <p>- користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век;</p> <p>- изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправ- ним хронолошким редоследом;</p> <p>- прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему;</p> <p>- визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим исто- ријским периодом или цивилизацијом;</p> <p>- опише особености природних услова и географског положаја антич- ке Грчке;</p> <p>- лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке;</p> <p>- приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса</p>	<p style="text-align: center;">СТАРИ ИСТОК</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија).</p> <p>Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока.</p> <p>Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања.</p> <p>Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (мо- нотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, циви- лизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Специфичн ости египатске религије.</p> <p>Специфичности религија цивилизација Месопотамије.</p> <p>Основне одлике јудаизма.</p> <p>Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина).</p>	<p>Компетен ција за учење</p> <p>Рад са подацима и информа цијама</p> <p>Комуник ација</p> <p>Одговорн о учешће у демократ ском друштву</p> <p>Естетичк а компетен ција</p> <p>Решавањ е проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигиталн а компетен ција</p>	<p>Комбинов ање различити х врста дидактичк ог материјал а: илустраци ја, шема, графикона</p> <p>Користити методе/тех нике и облике рада, које активирај у ученике и у којима су самосталн ији у раду</p> <p>Обезбеђив ање корелациј е са сродним предметим а</p> <p>Припрема ње наставник а за часове, водећи рачуна о особеност има одлења</p> <p>Поставља ње ученика у различите ситуације</p>
--	---	--	--	---

<p>на примеру Спарте и Атине;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој, - идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пело- понеског рата; - истражи основна обележја и значај религије старих Грка; - разликује легенде и митове од историјских чињеница; - наведе значај и последице освајања Александра Великог; - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и култур- них достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; - израчуна времењску удаљеност између појединих догађаја; - користи основне историјске појмове; - лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; - наведе основне разлике између античке римске републике и царства; - разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; - истражи основна обележја и значај религије античког Рима; - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и кул- турних 	<p>АНТИЧКА ГРЧКА</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Појам античке Грчке – географске одлике.</p> <p>Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови.</p> <p>Колонизација и основне одлике привреде.</p> <p>Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење).</p> <p>Грчко-персијски ратови.</p> <p>Пелопонески рат – узроци и последице.</p> <p>Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања).</p> <p>Хеленистичко доба и његова култура.</p> <p>Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседни- штво, олимпијске игре).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед...</p> <p>Грчка митологија, пантеон.</p> <p>Седам светских чуда античког доба.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особености одлења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
--	-----------------------------	---	---	--

достигнућа античког
Рима на савремени
свет;
- пореди начин живота
припадника
различитих
друштвених слојева у
античком Риму;
- наведе најзначајније
последице настанка и
ширења хришћанства;
- лоцира на карти
најважније римске
локалитете на
територији Србије;

<p>– користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.</p>	<p>АНТИЧКИ РИМ</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему).</p> <p>Структура друштва и уређење Римске републике.</p> <p>Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат.</p> <p>Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања).</p> <p>Хришћанство – појава и ширење.</p> <p>Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства).</p> <p>Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).</p> <p>Римска војска.</p> <p>Римски градови на територији Србије.</p> <p>Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон, гладијаторске борбе.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
--	-------------------------------	--	---	---

Кључни појмови садржаја: историјски извори, хронологија, друштво, држава, стари век.

Форма провере образовних стандарда

-писмена провера

-решавање задатака у Радној свесци

-усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета **МАТЕМАТИКА**

Циљ учења *Математике* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вешти- нама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, спо- собност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред **Пети**Годишњи фонд часова **144 часа**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА А	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
– израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши јед-		Први део	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове,

<p>ноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева)</p> <p>– реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева)</p> <p>– примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама</p> <p>– разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чини-оце</p> <p>– одреди и примени НЗС и НЗД</p> <p>– изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употређава одговарајуне скуповне ознаке</p> <p>– правилно користи речи <i>и</i>, <i>или</i>, <i>не</i>, <i>сваки</i> у математичко-логичком смислу</p> <p>– анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом</p> <p>– опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг</p> <p>– нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор</p> <p>– упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски</p> <p>– преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом</p> <p>– правилно користи геометријски прибор</p> <p>– идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни,</p>	<p>ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ</p>	<p>Својства операција саирања, множења, одузимања и дељења у скупу \mathbb{N}_0.</p> <p>Дељење са остатком у скупу \mathbb{N}_0 (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$).</p> <p>Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја.</p> <p>Дељивост са 2, 3 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25.</p> <p>Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Други део</p> <p>прости и сложени бројеви. Ератостеново сито.</p> <p>Гастављање природних бројева на просте чиниоце, заједнички делилац и највели заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД.</p> <p>заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Вежа између НЗД и НЗС.</p>	<p>водећи рачуна о особеност има одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>– нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор</p> <p>– упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски</p> <p>– преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом</p> <p>– правилно користи геометријски прибор</p> <p>– идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни,</p>	<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВ И ГЕОМЕТРИЈЕ</p>	<p>Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о</p>

				<p>особеност има одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и</p> <p>примени њихове узајамне односе</p> <p>– нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски призор</p> <p>– измери дати угао и нацрта угао задате мере</p> <p>– упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно</p> <p>– реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова)</p>	<p>УГАО</p>	<p>Угао, централни угао; једнакост углова.</p> <p>Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова).</p> <p>Упоредни углови; врсте углова.</p> <p>Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова.</p> <p>Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали.</p> <p>Транслација и углови.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>

<p>- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полууправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други</p> <p>- одреди месну вредност цифре у запису децималног броја</p> <p>- заокругли број и процени грешку заокругљивања;</p> <p>- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једно- ставну линеарну једначину и неједначину</p> <p>- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бро- јевни израз, линеарну једначину или неједначину</p> <p>- одреди проценат дате величине</p> <p>- примени размеру у једноставним реалним ситуацијама</p> <p>- примени аритметичку средину датих бројева</p> <p>- сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер</p> <p>- идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије</p> <p>- симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор</p> <p>- конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства</p> <p>- конструише праву која је нормална на дату праву или</p>	<p style="text-align: center;">РАЗЛОМЦИ</p>	<p>Први део Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$).</p> <p>Придруживање тачака бројевне полууправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака.</p> <p>Децимални запис разломка и преводјење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева.</p> <p>Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака.</p> <p>Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>- симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор</p> <p>- конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства</p> <p>- конструише праву која је нормална на дату праву или</p>	<p style="text-align: center;">ОСНА СИМЕТРИЈА</p>	<p>Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре.</p> <p>Симетрала дужи и конструкција нормале.</p> <p>Симетрала угла.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални</p>

паралелна датај прави			Решавање проблема Сарадња Дигитална компетен ција	нији у раду Обезбеђи вање корелаци је са сродним предмети ма Припрем ање наставни ка за часове, водећи рачуна о особеност има одељења Поставља ње ученика у различит е ситуације
--------------------------	--	--	--	--

Кључни појмови садржаја: операције са природним бројевима, скуповне операције, НЗС и НЗД, врсте углова и операције са угло- вима, операције са разломцима, проценат, симетрије и translација.

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета

БИОЛОГИЈА

Циљ

Циљ учења *Биологије* је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Разред

Пети

Годишњи фонд часова

72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА А	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
<p>- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>- групише жива бића према њиховим заједничким особинама;</p> <p>- одабира макроморфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;</p> <p>- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење;</p> <p>- једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;</p> <p>- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке;</p> <p>- разликује наследне особине и особине</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Жива бића, нежива природа и биологија.</p> <p>Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће.</p> <p>Једноћелијски и вишећелијски организми.</p> <p>Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића).</p> <p>Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса.</p> <p>Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање.</p> <p>Надражљивост.</p> <p>Покретљивост – кретање.</p> <p>Размножавање: бесполно и полно.</p> <p>Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И</p>	<p>Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактич</p>

<p>које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота;</p> <p>– поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате;</p> <p>– користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради пода- така и приказу резултата;</p> <p>– доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;</p> <p>– направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу;</p> <p>– предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и реша- ва конфликте на ненасиљан начин;</p> <p>– илуструје примерима деловање људи на животну средину и проце- њује последице таквих</p>	<p>ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>живота</p> <p>Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота.</p>	<p>подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>ког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p>

<p>дејстава; - идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична пона- шања.</p>			<p>е проблема Сарадња Дигиталн а компетен ција</p> <p>нији у раду</p> <p>Обезбеђи вање корелаци је са сродним предмети ма</p> <p>Припрем ање наставни ка за часове, водећи рачуна о особеност има одељења</p> <p>Поставља ње ученика у различит е ситуације</p>
	<p>ЖИВО ТУ ЕКОСИ СТЕМУ</p>	<p>Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне живо- тиње).</p>	<p>Компетен ција за учење</p> <p>Рад са подацима и информа цијама</p> <p>Комуник ација</p> <p>Одговорн о учење у демократ ском друштву</p> <p>Естетичк а компетен ција</p> <p>Решавањ е проблема Сарадња Дигиталн а компетен ција</p> <p>Комбинов ање различит их врста дидактич ког материја ла: илустрац ија, шема, графикон а</p> <p>Користит и методе/те хнике и облике рада, које активира ју ученике и у којима су самостал нији у раду</p> <p>Обезбеђи вање корелаци је са сродним предмети ма</p> <p>Припрем ање наставни ка за часове, водећи рачуна о особеност има одељења</p>

			Постављање ученика у различите ситуације
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самостални у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припрема наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације

Кључни појмови садржаја: истраживање, разноврсност живих бића, прилагођеност на услове животне средине, варијабилност у оквиру врсте, наследне особине, брига о живим бићима и животној средини.

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

Назив предмета **ГЕОГРАФИЈА**

Циљ Циљ учења *Географије* је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демограф-ским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Разред **Пети**

Годишњи фонд часова **36 часова**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци остваривања програма
<p>- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком;</p> <p>- повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом;</p> <p>- на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека;</p> <p>- разликује одговорно од неодговорног понашања човека према при- родним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;</p> <p>- разликује појмове васиона, галаксија,</p>	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	<p>Ширење географских хоризоната и велика географска открића.</p> <p>Одговорност човека према планети Земљи.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикон</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи</p>

<p>Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; - помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; - помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континента и океана; - примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; - разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; - повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; - повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам,</p>				<p>рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
	<p>ВАСИОН А</p>	<p>Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа.</p> <p>Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>сферних плоча (вулканизам,</p>		<p>Облик Земље и</p> <p>Облик и димензије Земље, распоред копна и</p>	<p>Компетенција за учење</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактич</p>

<p>земљотреси, набирање и раседање); - разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса; - опише процес вулканске ерупције и њене последице; - помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; - помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; - разликује ерозивне и акумулативне процесе; - наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови); - опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма клима; - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; - користи дневне</p>	<p align="center">ПЛАНЕТА ЗЕМЉА</p>	<p>структура њене површине</p>	<p>воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.</p>	<p>Рачад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Ког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације</p>
<p>Земљина кретања</p>		<p>Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, при- видно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.</p>			

<p>метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима;</p> <p>- наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања;</p> <p>- наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (ек- стремне температуре и падавине, град, гром, олуја);</p> <p>- уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе;</p> <p>- наведе и опише својства морске воде;</p> <p>- помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива;</p> <p>- наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току);</p> <p>- разликује типове језерских басена према начину постанка;</p> <p>- наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства;</p> <p>- наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње;</p> <p>- наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;</p> <p>- помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћ</p>	<p>Унутрашња грађа и рељеф Земље</p>	<p>Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.</p> <p>Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса.</p> <p>Стене: магматске, седиментне, метаморфне.</p> <p>Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.</p> <p>Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, раства- рање стена) и ветра.</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).</p>	
	<p>Ваздушни омотач Земље</p>	<p>Атмосфера (састав, структура и значај).</p> <p>Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар).</p> <p>Климатски чиниоци, основни типови климе.</p>	

у живог света на Земљи; - помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи.		Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).	
	Вод е на Зем љи	Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (тала- си, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.	
	Биљн и и живот ињ- ски свет на Земљи	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света.	

Кључни појмови садржаја: географија, васиона, Земља.

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ :

- Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа преузимаљиво и иницијативно.

Исходи:

По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:

- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање
- разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју
- наводи занимања у области технике и технологије
- процењује сопствена интересовања у области технике и технологије
- организује радно окружење у кабинету
- правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу
- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја
- класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени
- наводи професије у подручју рада саобраћај
- направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија
- разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила
- правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају
- користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима
- аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник

- повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика
- одговорно се понаша као путник у возилу
- показује поштовање према другим учесницима у саобраћају
- анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла
- самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет
- правилно чита технички цртеж
- преноси податке између ИКТ уређаја
- примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару
- користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима
- користи Интернет сервисе за претрагу и приступање онлине ресурсима
- преузима одговорност за рад
- представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер
- повезује својства природних материјала са применом
- објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже
- сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета
- правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега)
- направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом
- самостално израђује једноставан модел
- самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и интернет сервисе
- одабира материјале и алате за израду предмета/модела
- мери и обележава предмет/модел
- ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате
- користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења

- самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ
- показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха
- планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова
- активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима
- пружи помоћ у раду другим ученицима
- процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ

Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења.

Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.

САОБРАЋАЈ

Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћај. Употреба информационих технологија у савременом саобраћају. Саобраћајна сигнализација - изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају - рачунарска симулација и саобраћајни полигон.

Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.

ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни

завршетак, котни број - вредност). Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање).

Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, смартпхоне, дигитални фотоапарат). Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолюције слике, издвајање дела слике. Креирање документа у програму за обраду текста. Форматирање текста, уметање слике и графике.

Интернет претрага и приступ онлине ресурсима.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија.

Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета - сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала - маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. Тимски рад и подела задужења у тиму.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учење у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА:

Комбиновање различитих врста
дидактичког материјала: илустрација, шема,
графикона

Користити
методе/технике и облике рада, које активирају
ученике и у којима су самосталнији у раду

Обезбеђивање
корелације са сродним предметима

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима
одељења

Постављање ученика у различите ситуације

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамука провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ:

- Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Исходи:

По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:

- наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу
- правилно користи ИКТ уређаје
- именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја
- прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса
- прилагоди радно окружење кроз основна подешавања
- креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)
- креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)
- примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа
- креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)
- сачува и организује податке
- разликује основне типове датотека
- реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја;
- доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине
- разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету
- реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета
- приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај
- информацијама на интернету приступи критички
- спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету
- разуме значај ауторских права
- препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем
- рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету

- изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке
- схвати математичко-логички смисао речи "и", "или", "не", "сваки", "неки", израза "ако...онда"
- зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски
- наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема
- креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу
- сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби
- користи математичке операторе за израчунавања
- објасни сценарио и алгоритам пројекта
- анализира и дискутује програм
- проналази и отклања грешке у програму
- сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака
- одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта
- наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка
- вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен
- поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

(1 час недељно, 36 часова годишње)

ИКТ

Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијама.

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на интернету. Претраживање интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.

РАЧУНАРСТВО

Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи "и", "или", "не", "сваки", "неки", "ако...онда". Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом. Програм - категорије, блокови наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).

Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.

Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима.

Представљање резултата пројектног задатка.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА:

Комбиновање различитих врста
дидактичког материјала: илустрација, шема,
графикона

Користити
методе/технике и облике рада, које активирају
ученике и у којима су самосталнији у раду

Обезбеђивање
корелације са сродним предметима

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима
одељења

Постављање ученика у различите ситуације

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Пети разред

Циљ: Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Годишњи фонд часова : 72+54

Физичка и здравствена култура

Ученик ће бити у стању да:

- Разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању
- Примењује правила игре
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Навија фер, чува себе и друге
- Одговорно се понаша према свим чиниоцима приликом вежбања
- Примени научено у ванредним околностима...

Здравствено васпитање

Ученик ће бити у стању да:

- Доведе у везу физичко вежбање и здравље
- Примени хигијенске мере пре, током и након вежбања
- Се правилно храни
- Препозна врсту повреде
- Чува животну средину током вежбања...

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Од општих међупредметних компетенција, програмом су предвиђене:

- 1. Компетенција за учење** (везано за учење моторичких радњи, и теоретских знања везаних за вежбање и здрав начин живота, као и за основе спортова и плесова)
- 2. Естетичка компетенција** (везано за допринос физичког вежбања лепшем и здравијем изгледу)
- 3. Комуникација** (везано за функционисање у групи и тимски рад, договор...)
- 4. Одговоран однос према околини и здрављу**
- 5. Сарадња** (односи се на рад у групи и зависност успеха од сарадње појединаца у групи и заједничког деловања)
- 6. Решавање проблема**

(везано за брзо деловање у непознатим ситуацијама и решавање истих)

- 7. Дигитална компетенција**

(увођење и примена дигиталних ресурса и апарата у спорту и физичком вежбању)

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА

Остваривање програма наставе ФЗВ је усмерено ка јасно дефинисаним исходима, тј. елементима који су ученици у стању да изврше по завршетку разреда.

Исходи се остварују кроз 3 области:

-физичке способности

-моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

-физичка и здравствена култура

Наставни садржаји	ИСХОДИ	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА
АТЛЕТИКА	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу -доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника истрајног трчања Техника спринтерског трчања Техника ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Техника штафетног трчања (штафетне игре, начини измене палице и др.); Тробој-кроз одељењско такмичење применити три дисциплине које су ученици савладали (трчање, бацање, скокови)		- вежбање (ходање, трчање, скакање, бацање) - анализирање - такмичење	- демонстрација, - објашњавање, - анализирање - дискусија

<p>СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ</p>	<p>- користи елементе технике у игри - примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутародељенским такмичењима</p>	<p>Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/минирукомета</p>		<p>- вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) - анализирање - такмичење</p>	<p>- демонстрација, - објашњавање, - анализирање - дискусија - суђење</p>
-------------------------------------	--	--	--	--	---

<p>ГИМНАСТИКА</p>	<p>- одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици</p>	<p>Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Гимнастички полигон Висока греда</p>		<p>- вежбање (ходање, трчање, поскоци, окрети, колути, прескоци, акробатика...) - анализирање - видеоприказ - гра</p>	<p>- демонстрација, - објашњавање, - анализирање - дискусија - асистирање</p>
--------------------------	--	---	--	---	---

				фички приказ	
РИТМИКА И ПЛЕС	<ul style="list-style-type: none"> - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу - игра народно коло - изведе кретања у различитом ритму - изведе основне кораке плеса из народне традиције других клтура 	<p>Ритмичка вежба</p> <p>без реквизита</p> <p>Скокови кроз вијачу</p> <p>Народно коло</p> <p>„Моравац“ Народно коло из краја</p> <p>„Ужичко“</p> <p>Основни кораци друшвених плесова-валцер</p>	Музичка култура	-вежбање (игра уз бројање, игра уз музику)	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација, - објашњавање, - анализирање - дискусија
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова		Ученици активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	-Прати ученике, -мотивише их -уписују резултате тестова

ТЕОРИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - објасни својим речима сврху и значај вежбања - користи основну терминологију вежбања 	Реализује се кроз све наставне теме и садржаје Уводни час, последњи час	Биологија	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - презентација 	<ul style="list-style-type: none"> - анализирање - дискусија - презентација
МАЛИ ФУДБАЛ	<ul style="list-style-type: none"> - изводи елементе фудбалске технике - користи елементе технике у игри - примењује основна правила фудбала у игри - учествује на унутародељенским такмичењима - примењује основне елементе 	Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала Шутирање на гол Вежбе са два и три играча Основе игре у нападу и одбрани		<ul style="list-style-type: none"> - вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) - анализирање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - објашњавање, - анализирање - дискусија - суђење

	тактике у одбрани и у нападу				
ИЗЛЕТ	<ul style="list-style-type: none"> -примени основе оријентиринга и сналажења у природи -зна који су природни показатељи страна света (маховина) 	Шетња кроз тунеле (у току школске године)	Биологија Географија	Ученици активно учествују у свим активностима током часа	<ul style="list-style-type: none"> -прати ученике, - мотивише их

<p>ТАКМИЧЕЊА</p>	<p>-примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама</p> <p>- прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“</p>	<p>Такмичарске игре између одељења</p> <p>(у току школске године)</p>			<p>- објашњавање,</p> <p>- анализирање</p> <p>- дискусија</p> <p>- суђење</p>
<p>РАДИОНИЦА</p>	<p>- разликује здраве и нездраве начине исхране,</p> <p>- направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника.</p> <p>- примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања</p>	<p>Предавање о здравој исхрани и хигијени</p> <p>(у току школске године)</p>	<p>Биологија</p>	<p>Ученици активно учествују у свим активностима током часа</p> <p>-праве сопствени јеловник</p>	<p>- објашњавање,</p> <p>- анализирање</p> <p>- дискусија</p>

<p>Физичке способности</p>	<p>- примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби</p> <p>- изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама</p>	<p>Вежбе за развој снаге</p> <p>Вежбе за развој покретљивости</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости</p> <p>Вежбе за развој брзине</p> <p>Вежбе за развој координације</p>		<p>Ученици активно учествују у свим активностима и у батерији тестова</p>	<p>-прати ученике,</p> <p>- мотивише их</p> <p>- уписују резултате тестова</p>
-----------------------------------	---	---	--	---	--

<p>Физичка и здравствена култура;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања 	<ul style="list-style-type: none"> - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања 	<p>– Биологија</p>	<ul style="list-style-type: none"> - презентација - пружање прве помоћи - дискусија 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација, - објашњавање, - анализирање - дискусија - асистирање
<p>Ученици ослобођени од практичног дела наставе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - наведе основна правила гимнастике, атлетике, рукомета - дефинише основна здравствено-хигијенска 	<ul style="list-style-type: none"> - суђење, вођење статистике, региструје резултат - прати ниво активности ученика на часу 		<ul style="list-style-type: none"> -суђење - вођење статистике - 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација, - објашњавање, - анализирање

	<p>правила вежбања</p> <p>- презентује и анализира информације о физичком вежбању, здрављу, спорту, историји спорта</p> <p>- учествује у организацији спортске недеље и школских такмичења</p>	<p>или такмичењима</p> <p>- припрема репортажу са спортских догађаја</p> <p>- буде ђак репортер на спортској недељи</p>		<p>презентац ија</p>	<p>е</p> <p>- дискусија</p> <p>- асистирање</p>
--	--	---	--	--------------------------	---

2.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ:

- Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вриједности и процедура грађанског друштва постане свјестан својих права и одговорности, осјетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно дјелује у заједници уважавајући демократске вриједности.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

(1 час недељно, 36 часова годишње)

ЉУДСКА ПРАВА-Права детета

Исходи:

По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:

- разликује жеље од потреба и наводи примере веза између потреба и људских права;
- препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава;
- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;
- учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;
- аргументује потребу посебне заштите права детета;
- на пример препозна уграђеност права деце у основним документима који уређују рад школе;
- наводи примере и показатеље остварења и кршења дечијих права;
- наводи чиниоце који утичу на остваривање дечијих права;
- поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одјељењу / школи;
- препозна ситуације кршења својих права и права других;
- идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја;

Садржаји:

Потребе и права-Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила.Права детета у документима о заштити права- Посебност права детета и људских права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима који се односе на школу.

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО-Школа као заједница

Исходи:

По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:

- поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе;
- поступа у складу са моралним вриједностима грађанског друштва;
- показује свој став о значају правила у функционирању заједнице;
- понаша се у складу са правилима и дужностима у школи;
- наводи начине демократског одлучивања;
- препозна одговорност одраслих у заштити права дјете;
- објасни улогу појединаца и групе у заштити права дјете;

- реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења неких права и зна коме да се обратите за помоћ;

Садржаји:

Права и функционисање заједнице-Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници- Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштита права-Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.

ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ-Сукоби и насиље

Исходи:

По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:

- препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи;
- прихвата друге ученике и уважава њихову различитост;
- проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима иу свакодневном животу;
- наводи пример из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама;
- проналази пример нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита;
- у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира;
- препозна и објасни врсте насиља;
- прави разлику између сигурног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама;
- заштита од дигиталног насиља;
- анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивне решења прихватљиве за све стране у сукобу;
- аргументује предност конструктивног начина рјешавања сукоба;

Садржаји:

Наши идентитети-Наше сличности и разлике(раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Сукоби и насиље-Сукоби и начини решавања

сукоба. Предности конструктивног рјешавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.

ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ

Исходи:

По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:

- препознаје пример грађанског активизма у својој школи и показује позитиван став према томе;
- идентификује проблеме у својој школи;
- прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике;
- осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте;
- активно учествује у тиму, поштујући правила рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи своју ставку засновану на аргументима, комуницира на неугрожавајућем начину);
- учествује у доношењу одлука у тиму / групи поштујући договорене процедуре и правила;
- учествује у извођењу акције;
- процењује ефекте спроведене акције и идентификује пропусте и грешке;
- презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добије резултате за унапређење живота у школи.

Садржаји:

Планирање и извођење акција у школи у корист дјете права-Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за уење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА:

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона

Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду

Обезбеђивање корелације са сродним предметима

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

Постављање ученика у различите ситуације

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

Циљ:

- Циљ наставе и учења страног језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развојем учења страних језика оспособи за основну писану и усмену

комуникацију и стиче позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

СТРАНИ ЈЕЗИК – ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК - Прва година учења

(2 часа недељно, 72 часа годишње)

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

ИСХОДИ	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Начини и поступци
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	Комуникативне функције		ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	остваривања програма

<p>разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе;</p> <p>поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једно- ставна језичка средства;</p> <p>– постави и одговори на једноставнија питања личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, фор- мулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Ciao! Buongiorno. Buonasera. Come stai? Come sta? Come va? Bene, grazie.</i></p> <p><i>Di dove sei? Sono di....</i></p> <p><i>A presto! A domani!Buona notte!</i></p> <p><i>Come ti chiami?/Come si chiama?/Mi chiamo.../Sono ...</i></p> <p><i>Questo/a è il mio amico/la mia amica... Si chiama. / Questa è mia sorella</i></p> <p><i>(mostrando la foto)/Questa è la mia famiglia.../Questo è il signor... signora...</i></p> <p><i>Di dove sei? / Sono di.../ Sono della Serbia...../ Quanti anni hai? / Ho 12 anni.</i></p> <p><i>Dove abiti? Dove vivi?/ Abito a ... in Via...../Qual è il tuo/il Suo indirizzo?/</i></p> <p><i>Il mio indirizzo è. /Nome, cognome, indirizzo, nazionalità, data di nascita.../Quando sei nato/a? Sono nato/a il/nel...../Q</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рачад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста</p> <p>дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
--	--	---	--	--

		<p><i>quando e il tuo compleanno?/ Cosa fai nel tempo libero? Nel tempo libero gioco a pallavolo/ suono la chitarra/...</i></p> <p>Презент индикатива (најфреквентнији правилни и неправилни глаго- ли): <i>essere, avere, abitare, vivere, stare, fare, chiamarsi, giocare...</i></p> <p>Личне заменице Упитне речи: <i>come, di dove, quanto, dove, come/chi, che cosa, chi</i></p> <p>Показна заменица (<i>questo</i>)</p> <p>Бројеви</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Sig.ra, Sig.</i>); формално и неформално представља- ње; степени сродства и родбински односи.</p>		
--	--	--	--	--

<p>разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;</p> <p>упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Questo/a è... Si chiama.../ Ha i capelli/ gli occhi...È alto/a, magro/a... / Lui/lei porta i pantaloni neri/la gonna rossa/ Ha i capelli corti/lunghi/ biondi...gli occhi azzurri/</i></p> <p><i>Questa è la mia famiglia.../Questo è mio fratello (mostrando la foto)/ Lui ha ...anni e ama suonare/leggere.../ Giorgio è il mio fratello minore/ maggiore.</i></p> <p><i>Nella mia città c'è/ci sono...Dov'è il cinema?È lontano/vicino da qui? Il ghepardo è un animale molto veloce/</i></p> <p><i>Roma è la capitale dell'Italia./L'Italia ha venti regioni/Roma è più grande di Firenze.</i></p> <p>Личне заменице</p> <p>Упитне речи (<i>quanto, dove,</i></p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рачад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учење у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња Дигитална компетенција</p>	<p>Комбиновање различитих врста</p> <p>дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона</p> <p>Користити</p> <p>методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду</p> <p>Обезбеђивање</p> <p>корелације са сродним предметима</p> <p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације</p>
---	---	---	---	---

		<i>come/chi, che cosa</i> Придеви. Род, број и слагање с именицама. Присвојни придеви (уз именице за означавање сродства) Одређени и неодређени члан Презент индикатива (најфреквентнији правилни и неправилни глаго- ли)поређење) (Интер)културни садржаји: географске карактеристике Италија; биљни и животињски свет.		
--	--	---	--	--

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
- решавање задатака у Радној свесци
- усмено испитивање

Динамика провере образовних стандарда

- Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

ВЕРСКА НАСТАВА

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви верске наставе јесу да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

I – УВОД

1. Упознавање садржаја програма и начина рада
- Упознавање са садржајем програма и начином рада

- Прелиминарна систематизација

Исходи:

- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе;
- моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.

II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА

2. Религија и култура старог света

3. Човек тражи Бога

- Религија и култура старог света
- Човекова жеђ за Богом и вечним животом
- Митови и легенде

Исходи:

- моћи да именује неке политеистичке религије.
- моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века

III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ

4. Божје Откровење

5. Свето Писмо (настанак, подела)

Исходи:

- моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава;
- моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру;
- моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка
- моћи да разликује Стари и Нови Завет
- бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи;

IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА

6. Стварање света

7. Стварање човека

8. Прародитељски грех

9. Човек изван рајског врта

- Шестоднев
- Стварање човека

„по икони и подобију“

- Прародитељски грех
- Човек изван

рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)

Исходи:

- моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије
- моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле
- моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан
- бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи;
- моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу;
- моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама;
- моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом

- бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу;

V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА

10. Аврам и Божји позив
11. Исак и његови синови
12. Праведни Јосиф
13. Мојсије
14. Пасха

Исходи:

- моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја
- моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом
- моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта
- моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести
- моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.

VI - ЗАКОН БОЖЈИ

15. На гори Синају
16. Десет Божјих заповести
17. Закон Божји као педагог за Христа
- Добијање Божијих заповести на гори Синају
- Садржај Десет Божјих заповести
- Смисао Декалога као припреме за Христа

Исходи:

- моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију;
- моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести;
- моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу;
- бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.

VII - МЕСИЈАНСКА НАДА

18. „Земља меда и млека”
 19. Цар Давид
 20. Соломон и јерусалимски храм
 21. Псалми Давидови
 22. Старозаветни пророци
 23. Месијанска нада
 - Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...)
 - Цар Давид
 - Соломон и
- јерусалимски храм
- Псалми Давидови
 - Старозаветни пророци
 - Месијанска нада

Исходи:

- моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана
- моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи

- моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства
- знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију
- моћи да наведе неке од старозаветних пророка
- моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије
 - увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Географија
4. Биологија
5. Ликовна култура
6. Музичка култура
7. Грађанско васпитање

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА:

Комбиновање различитих врста
дидактичког материјала: илустрација, шема,
графикона

Користити

методе/технике и облике рада, које активирају
ученике и у којима су самосталнији у раду

Обезбеђивање

корелације са сродним предметима

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима
одељења

Постављање ученика у различите ситуације

Форма провере образовних стандарда

- писмена провера
 - решавање задатака у Радној свесци
 - усмено испитивање
- Динамика провере образовних стандарда

-Динамика провере стандарда ће се одвијати континуирано током реализације свих наставних тема

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Назив активности: СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: ПЕТИ РЕЗРЕД

Фонд: 36 часова

Циљ: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

ОБЛАСТ/ТЕМА	Број часова	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
УВОД	2	Разумевање појма свакодневни живот Разумевање појма прошлост Разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости	Живот у прошлости Значај проучавања свакодневног живота у прошлости

ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ	8	Идентификовање актуелних дечјих игара Упознавање са дечјим играма у прошлости Увидети разлику између игара некад и сад	Појам и феномен игре Играчке Дечје игре у садашњости Дечје игре у прошлости Традиционалне игре у Србији
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И У СТАРОМ ВЕКУ	26	Упознавање са свакодневним животом људи у праисторији Упознавање са животом Старих Грка, Римљана и народа Старог Истока	Свакодневни живот праисторијских заједница Начин исхране и одевање у Старом веку Друштвени живот у Старом веку Веровања и изуми у Старом веку Породични односи у Старом веку Породични односи у Старом веку Образовање и забава у Старом веку Најзанимљивији археолошки налази и локалитети Предмети и накити у Старом веку

Начин остваривања наставе и учења: У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепсија

програма заснована је на интересовањима ученика. Акцент је и поређење са савременим добом .

Корелација: оставрује се са следећим предметима: историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, музичка култура, географија, биологија

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави

Предмет: Чувари природе

Разред: пети

Фонд: 36 часова

Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, усвајање и примена концепта одрживог развоја и остваривање образовања о квалитету живота. Циљ се остварује кроз низ међупредметних корелација

Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици:

- развијају образовање за заштиту животне средине;
- развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем;
- развијају здрав однос према себи и другима;
- умеју да на основу стечених знања изаберу квалитетне и здраве стилове живота;
- примењују рационално коришћење природних ресурса;
- препознају изворе загађивања и уочавају последице;
- стичу способност за уочавање, формулисање, анализирање, и решавање проблема;
- развијају радозналост, активно учествовање и одговорност;
- поседују развијену свест о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине, природе и биодиверзитета;

Глобални/тематски план

Р.Б	Наставна тема	Обра д а	Пона в љ.	Веж б е	Провера	УКУП НО
І	І Положај и улога човека у природи	4	2	9		15

II	II Природна богатства (ресурси) и одрживо коришћење	4	1	1		6
III	III Извори и последице загађивања животне средине	5	1	5		11
IV	IV Биодиверзитет-биолошка разноврсност	2	1	1		4
УКУПНО:		15	5	16		36

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Садржаји програма изборног предмета чувари природе имају тенденцију појачаног развијања знања у односу на први циклус, програмски континуитет и даљу развојну концепцију заштите животне средине и одрживог развоја.

Наведени садржаји програма поред основног теоријског приступа поседују и активан приступ који је усмерен ка практичној реализацији ван учионице и ка изради малих пројеката.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТ И	КОРЕЛАЦИЈА СА ПРЕДМЕТИМА
I Положај и улога човека у природи -основни појмови у екологији -одрживи развој - акције у заштити и очувању животне средине - квалитетан и здрав стил живота	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -практичан рад -ПП презентације -примена знања -посета стручним предавњима	Ученици посматрају, бележе, анализирају, дискутују, закључују, прикупљају податке, обрађују их, сортирају,	биологија, географија, физичко и здравствено васпитање, техничко и информ. образовање, ликовна култура
II Природна богатства (ресурси) и одрживо коришћење -обновљиви и необновљиви природни ресурси - одрживо коришћење природних ресурса	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -практичан рад -ПП презентације -примена знања -посета локалним институцијама	праве презентацију, изводе огледе, организују акцију	

III Извори и последице загађивања животне средине - појам, извори и врсте загађивања - глобалне промене и глобалне последице - смањење загађења од отпада., рециклажа	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад - ПП презентације - примена знања - радионице	наставници-организују, инфромишу, усмеравају, прате, предлажу, процењују	
IV Биодиверзитет-биолошка разноврсност - биодиверзитет - нестајање врста и заштита	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад - ПП презентације - примена знања - израда панона		

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ V разред

Циљ и задаци

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

- коришћење различитих техника и средстава за креативно изражавање
- развијање способности ученика за визуелно памћење
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;

- пратити интересовања за посећивањем музеја, изложби и јачање потреба ученика за чување културних добара
- развијају способност за креативно и апстрактно мишљење;
- развија моторичке способности ученика инавијек за лепо писање;
- развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду;

<i>САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ПРОГРАМА</i>		<i>ПР. ВЕЖБА</i>	<i>ЕСТ. АНАЛИЗА И ПРОЦЕЊИВАЊЕ</i>	<i>УКУПНО</i>
1.	ЦРТАЊЕ	1 1	1	12
2.	СЛИКАЊЕ	1 2	0	12
3.	ВАЈАЊЕ	1 1	1	12
УКУПНО:				36

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавању садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави.

конципиран програм даје велике могућности наставницима и ученицима да га на креативан начин реализују сходно условима,могућностима и времену.

Улога наставника је да уз примену различитих метода рада подстичу и усмеравају интересовање и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину.

Оперативна разрада програмских садржаја препуштена је наставницима који сами креирају време,место извођења и број часова за одређене теме.

<i>Траја ње</i>	<i>садржа ј</i>	<i>Начин остваривања</i>	<i>Активности наставника</i>	<i>Активности ученика</i>	<i>Циљеви и задаци садржаја</i>
---------------------	---------------------	------------------------------	----------------------------------	-------------------------------	-------------------------------------

					п р о з а м а
10+2	<p>Цртање</p> <p>-врсте и својства линија (2)</p> <p>- линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2)</p> <p>-естетско процењивање (1)</p> <p>-однос величина(2)</p> <p>-лепо писање са калиграфском фијом (2)</p> <p>- компоновање више римичких целина у простору (2)</p> <p>-естетско процењивање (1)</p> <p>Сликање</p> <p>-својства</p>	<p>- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација</p> <p>- показивање основних цртачких техника</p> <p>- објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима</p> <p>- индивидуални рад и рад у групама</p> <p>- коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима)</p> <p>- рад по природи (моделу)</p> <p>- посете културним институцијама (музеји, галерије)</p> <p>- објашњавање, разговор</p> <p>- демонстрирање осн.сликарских техника</p> <p>- показивање репродукција познатих сликара (чисте</p>	<p>- представљање садржаја рада</p> <p>- разговори са ученицима (питања, дијалози, дискусије)</p> <p>- вежбање основних цртачких техника</p> <p>- усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу</p> <p>- рад у групама са поделом задатака</p> <p>- естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика</p> <p>- ест. анализа и самовредновање</p> <p>- припрема сценографије за школске манифестације</p> <p>- израда панона, плаката</p>	<p>- усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена</p> <p>- разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије)</p> <p>- вежбање различитих врста линија и површина и цртачких техника</p> <p>- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција</p> <p>- вежбање основних сликарских техника</p> <p>- сакупљање репродукција, формирање збирки</p> <p>- посматрају и естетски</p>	<p>- стварање различитих вредности линија и површина</p> <p>-опажање ритма линија, боја, облика</p> <p>-развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна својства</p> <p>-развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;</p> <p>-развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање</p>
10+1 +1					

	<p>слик арск их мате ријал а и подл ога (2) -ритмичко компонова ње боја и облика (2) - коришћењ е разних материјала за компонова ње (2) -визуелно споразумева ње (2) - временск и и просторн и низови (цртани филам,стри п) (2+1) - сликање,есте тско процењива ње (1)</p>	<p>и замућене боје) - креирање вежби и њихова примена - коректуре и ест. анализе - рад по природи и рад из маште - посета позоришту - кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и</p>	<p>- самост алан рад са наглаше ном индивидуалношћу у моделовању, рад у групи, рад у пару - примена конвексних и</p>	<p>доживљавају дела ликовне уметности; развијају љубав према ликовном наслеђу -практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа и слободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у</p>	<p>опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење; развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, апримењују у раду и животу -подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде</p>
--	--	---	--	--	---

<p>10+1+1</p>	<p>Вајање</p> <ul style="list-style-type: none"> - вајање - врс - те - вајарског материјала (4) - везивање тродимензионалних облика у простору (2) - слободно компоновање (2) - обликовање употребних предмета (ситна пластика, накит) (2+1) - вајање, естетска анализа (1) 	<p>техникама</p> <ul style="list-style-type: none"> - репродукције 2д и 3д - уметничких дела и - уочавање разлика - демонстрација рада у појединим материјалима- глина, глинамол... - индивидуални, рад у пару и групи са ученицима - рад по природи - коректура и естетска анализа 	<p>конкавних форми</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијалози, дискусије, - естетска анализа - и самовредновање 	<p>тимском радом</p>	<ul style="list-style-type: none"> - опажање боја - асоцијације у низу - покретне слике: боје, мрље, цртежи, облици - стварање различитих вредности форме (конвексно, конкавно, отворено, затворено) - чврсти материјали, меки - упознавање са ситном пластиком
----------------------	--	--	---	----------------------	---